

16. 9. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zrušená přísudková vyhláška a náklady právního zastoupení v exekučním řízení zahájeném před její derogací

Dne 17.4.2013 vydal Ústavní soud České republiky (dále jen „Ústavní soud“) Nález pod sp. zn. Pl. ÚS 25/12 (dále jen „Nález“), kterým zrušil ke dni 7.5.2013 tzv. „přísudkovou“ vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. [484/2000](#) Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení (dále jen „vyhláška č. [484/2000](#) Sb.“). V návaznosti na zrušení vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. publikoval Ústavní soud sdělení č. org. 23/13 (dále jen „Sdělení“), které mělo interpretovat derogací účinky Nálezu.

Ve Sdělení Ústavní soud stanovil, že v souladu s dosavadní judikaturou Ústavního soudu, v případech horizontálních právních vztahů, tj. právních vztahů mezi jednotlivci, připouští retroaktivní účinky derogací nálezů jen velmi výjimečně v případech mimořádně intenzivního derogací důvodu (především rozpor s materiálním jádrem ústavy), převáží v případě nároků na paušální odměnu přiznaných dle vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. pravomocným rozhodnutím soudu vydaným před vykonatelností Nálezu princip právní jistoty před důvody, které Ústavní soud vedly k derogaci vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. V těchto případech se proto neuplatní ustanovení § 71 odst. 2 věty za středníkem zákona 182/1993 Sb. o Ústavním soudu a nároky plynoucí z těchto rozhodnutí mohou být předmětem výkonu rozhodnutí či exekuce. Opačný výklad by fakticky znamenal, že důsledkem Nálezu bude odeprání nároku na náhradu nákladů řízení přiznaných podle vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., což by místo odstranění protiústavního zásahu do základních práv účastníků řízení vedlo naopak k jeho dalšímu prohloubení. Ústavní soud doplnil, že výše uvedené pravidlo se netýká případů, v nichž by Ústavní soud shledal na základě včas a řádně podané ústavní stížnosti ve výši paušální odměny neústavnost a rozhodnutí obecného soudu zrušil.

Ústavní soud tedy ve svém Sdělení vyjádřil pravidlo, že v případě, že účastník řízení měl ke dni účinnosti Nálezu v ruce pravomocné a vykonatelné rozhodnutí soudu, v němž byla náhrada nákladů řízení přiznána na základě vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., bylo a je možné takovéto náklady řízení exekučně vymáhat ve výši přiznané předmětným pravomocným rozhodnutím.

Ústavní soud nicméně neposkytl „návod“ na to, jak postupovat v exekučním řízení, a to konkrétně v exekučním řízení pravomocně zahájeném před derogací vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., tj. při vyčíslení nákladů oprávněného na právní zastoupení v exekučním řízení.

Na rozdíl od nalézacího řízení, kde o nákladech řízení rozhoduje soudce v rozhodnutí vydaného na konci řízení, ve výkonávacím řízení byla do 31.12.2012 situace poněkud jiná. Ve smyslu ust. § 44

odst. 3 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění platném do 31.12.2012 (dále jen „**EŘ**“) bylo o zahájení exekuce rozhodnuto usnesením, které jako každé jiné rozhodnutí mohlo nabýt právní moci (dnes se vydává pouze vyrozumění o zahájení exekuce, které není rozhodnutím, tj. nenabývá právní moci). Podstatnou náležitostí usnesení, kterým byla nařízena exekuce, bylo mj. v souladu s ust. § 44 odst. 6 písm. e) EŘ označení povinnosti, která má být exekucí vymožena, **včetně povinnosti k úhradě nákladů exekuce**.

Vyčíslení nákladů pak určuje exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce, který vydává v průběhu nebo na závěr exekučního řízení. Ustanovení § 6 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [418/2001](#) Sb. o postupech při výkonu exekuční a další činnosti stanovuje, že pokud se náklady exekuce nebo náklady oprávněného po vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce zvýší nebo vzniknou další náklady, vydá exekutor další příkaz k úhradě nákladů exekuce. Prováděcí vyhláška tedy předjímá možnost vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce již v průběhu exekuce, a nikoliv až na jejím závěru.

Otázky, které se v souvislosti s výše uvedeným pak naskýtají, jsou následovné:

K jakému okamžiku vznikne oprávněnému právo na náhradu nákladů právního zastoupení v exekučním řízení? Je to okamžik nabytí právní moci usnesení o zahájení exekuce anebo je to okamžik nabytí právní moci příkazu k úhradě nákladů exekuce?

Autorka článku, jako i další kolegové z řad advokacie, měli vzhledem k obsahu Nálezu a Sdělení tendenci přiklánět se k názoru, že nárok na náhradu nákladů právního zastoupení oprávněného v exekučním řízení vzniká právní mocí usnesení o zahájení exekuce, když k okamžiku právní moci usnesení:

- byl přisouzen oprávněnému nárok na náhradu nákladů (již samotným usnesením);
- úkony (typicky převzetí zastoupení a vyhotovení exekučního návrhu) již byly provedeny, a to k datu účinnosti vyhlášky č. [484/2000](#) Sb.

Dále ve prospěch aplikace vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. pro vyčíslení nákladů svědčí i zásada uplatňující se v exekučním řízení, kterou je rozhodování podle stavu v okamžiku zahájení exekučního řízení. Tato zásada se projevuje v ust. § 129 EŘ, dle něhož se výkon rozhodnutí uskutečňovaný na základě usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí vydaného před účinností tohoto zákona uskuteční podle dosud platných právních předpisů.

Praxe exekutorů však byla a je zcela odlišná, když tito po zrušení vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. začali posílat účastníkům řízení příkazy k úhradě nákladů exekuce, v nichž oprávněného vyzývali k vyčíslení nákladů právního zastoupení oprávněného v exekučním řízení, a to podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Vzhledem k uvedenému, není k podivu, že netrvalo dlouho, než se problém vyčíslení nákladů na právní zastoupení v exekučním řízení po zrušení vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. dostal před Ústavní soud (proti příkazu k úhradě nákladů exekuce lze podat námitky, které v případě, že jim exekutor nevyhoví, předá k rozhodnutí příslušnému soudu – proti soudnímu rozhodnutí již nelze podat opravný prostředek a jediným řešením je podání ústavní stížnosti).

Ústavní soud ústavní stížnosti týkající se výše uvedené problematiky odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, když v dané věci nepřipadá do úvahy možná indikace porušení základních práv a svobod. Ve smyslu ust. § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu své usnesení Ústavní soud stručně odůvodnil, s uvedením zákonného důvodu, pro který se návrh odmítá.

Ve svých nálezech[1] Ústavní soud stanovil:

- 1. Spor o náhradu nákladů řízení, i když se může dotknout některého z účastníků řízení, zpravidla nedosahuje intenzity opodstatňující indikaci porušení základních práv a svobod. Ústavní soud při posuzování problematiky nákladů řízení, tj. problematiky vedlejší ve vztahu k předmětu řízení před obecnými soudy, postupuje nanejvýš zdrženlivě a ke zrušení napadeného výroku o nákladech řízení se uchyluje pouze výjimečně, například pokud zjistí extrémní rozpor s principy spravedlnosti, nebo shledá, že by bylo zasaženo i jiné základní právo.
- 2. V případě, že příkaz k úhradě nákladů exekuce byl vydán poté, co byla vyhláška č. [484/2000](#) Sb. Nálezem zrušena, nelze soudnímu exekutorovi a soudu vytýkat, že v řízení nebyla při výpočtu nákladů oprávněně aplikována vyhláška č. [484/2000](#) Sb., která byla Ústavním soudem zrušena jako neústavní, nýbrž bylo postupováno podle advokátního tarifu. Neústavnost tohoto postupu nemůže být vyvozována ani ze skutečnosti, že rozhodnutí o nařízení exekuce včetně povinnosti uhradit (dosud nestanovené) náklady exekuce bylo vydáno před účinností Nálezu.

Ústavní soud tak udělal tečku za rozdílnými názory týkající se problematiky vyčíslení nákladů právního zastoupení oprávněného v exekučních řízeních zahájených před účinností derogace vyhlášky č. [484/2000](#) Sb. Ústavní soud pevně stanovil, že náklady právního zastoupení v exekučním řízení jsou pravomocně stanoveny až pravomocným příkazem k úhradě nákladů exekuce, nikoliv nabytím právní moci usnesení o zahájení exekuce. Uvedené znamená, že pokud byla exekuce pravomocně zahájena před 1.1.2013 a exekutor vydal příkaz k úhradě nákladů exekuce až po derogaci vyhlášky č. [484/2000](#) Sb., bude tyto náklady vyčíslovat podle vyhlášky č. [177/1996](#) Sb. advokátního tarifu.

Mgr. Ida Callaghan, LL.M.,
advokátka

autorka působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005
Fax: +420 251 566 006
e-mail: paha@msblegal.cz

[1] Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3102/13 ze dne 29.10.2013, nález Ústavního soudu sp. zn.

II. ÚS 979/14 ze dne 8.7.2014, nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2089/14 ze dne 8.7.2014

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)